

gazdag évtizedet részletezi rendezvényekre lebontva, mindezt pedig gazdag fotóillusztrációval szemléltetve.

Az 1999 óta tízévenként megjelenésre kerülő *Helytörténeti emlékkönyv* hiánypótló kötet Tápiószele számára. Egyaránt nagy örömmel forgatják a kiadványt más települések, vidékek lakói is, hiszen számtalan témában párhuzamot találnak saját múltjuk, jelenük történéseivel, valamint életútjaikkal.

(Helytörténeti emlékkönyv. Szerk.: Gócsáné dr. Móra Csilla. Blaskovich Múzeum Baráti Köre, Tápiószele, 2019. 400 oldal)

Terék József

NAPRAKÉSZ TARTALOM, XXI. SZÁZADI FORMA

A Kossuth Kiadó új történelmi sorozata

A könyvkiadás keresi az új formákat, amelyekkel felveheti a versenyt az e-book olvasással. Régen könnyen kezelhető zsebkönyvet vittünk magunkkal, ami buszon, vonaton kéznél volt. Néhány éve terjed a magyar könyvkiadásban az ún. *bookazine* műfaj, amely a könyv és a színes magazin házasításával jött létre.

Ebben a formában indított útjára új sorozatot a Kossuth Kiadó. A vállalkozás a magyar történelem összefoglalóját kívánja nyújtani hét kötetben. Eddig három jelent meg *Honfoglalás és államalapítás, Az Árpád-ház évszázadai* és *A késő középkori nagyhatalom* címen a mohácsi csatavesztéssel bezárólag. A színes, lakkozott külsejű kötetek mindegyike 144 oldalból áll, mint ha valóban folyóiratot tartana kezében az olvasó. Színvonalas tartalommal párosuló könnyed, áttekinthető forma. Bőséges vizuális anyag – számos ábra, kép, rajz, térkép, infografika – tarkítja a főszöveget. Az ismeretek sok szöveges forrással, krónikarészlettel, fogalommagyarázattal és idővonallal

egészülnek ki. A szerzők mintha elektronikus hipertextet szimuláltak volna; a kiválasztott „ugrópontokról” tetszőleges utakon juthatunk el különböző összefüggésekig a köztörténet, vallás, életmód, művelődés, hadviselés, gazdaság stb. területein.

A kötetek tehát ötvözik az ismeretterjesztő könyvek és a magazinok témafeldolgozásának előnyeit, a tartalom azonban korántsem elnagyolt, hanem a legfrissebb kutatási eredményeket tartalmazza, néhol a rutinos történelemtanárt is zavarba hozó módon. A történész szerzők – Sudár Balázs, Font Mária és Szende László – a magyar historiográfia fiatal és középnemzedékéhez tartoznak, új szempontokat érvényesítenek, a régi témákat leporolva, gyakran más perspektívában tárgyalják. Külön kiemelendő Sudár Balázs turkológus, népzeneész és lovas íjász, aki mintha az utóbbi években átvette volna a magyar őstörténetkutatásban a fő szót. A langyos állóvíznek számító területet a posztszovjet térség új régészeti feltárásai, a genetika, eddig ismert, de kellőképpen nem méltányolt források újraolvasása teszi pezsgően izgalmassá. „*Tudunk-e még újat mondani a magyar történelemről?*” – teszi fel a kérdést az első kötet szerkesztői előszavában Medgyesy Zsófia. A válasz nem két-séges.

A történettudomány művelésének (és tanításának) két legfontosabb funkciója a kritikus műltszemlélet és az érzelmi azonosulás a nemzet történelmével. Utóbbi sokak számára avított, XIX. századi gondolatnak tűnhet, de a sorozat készítői, meggyőződéses, nem így gondolják. Apróságoknak tűnik, de ezt a fajta emocionális ráhangolódást szolgálják már a kötetek mottói: „...szerepcsésen országot szerzetek...” (Kalmári Váradi János), „Követni az ősi királyokat” (Intelmek) és „Te dicső hajdankor!” (Arany János). Vagy Szende László summája a középkori univerzalizmusban teljes egészében benne élő Luxemburgi Zsigmondról: „*A Német-római Birodalom irányítójaként nagy hangsúlyt fektetett a reprezentációra,*

udvara mindenki előtt nyitva állt. Ugyanakkor Zsigmond elsősorban magyar királynak tekintette magát: a magyar földben nyugodva akarta megvélni az utolsó ítéletet.” (80. old.)

Kinek ajánljuk a sorozatot? A nem egy szuszra végigolvasandó, igényes ismeretterjesztő munkák olvasása hasznos mulatság, s ezek a kötetek a szakma professzionális művelői és a történelemrajongók számára egyaránt élvezetes időtöltést kínálnak. Mi más mondhatnánk: irány a kiadó honlapja, ahol a már megjelent kötetek és a negyedévente érkező folytatás is megrendelhető! Aki a tartósabb könyv formátumot részesíti előnyben, a könyvesboltokban is megtalálja a sorozatot.

(*Font Márta–Sudár Balázs–Medgyesy Zsófia*: Honfoglalás és államalapítás. A törzsszövetségtől a keresztény királyságig (9–10. század). Magyar História Bookazine sorozat 1. kötet. Kossuth Kiadó, Budapest, 2019. 144 oldal; *Font Márta*: Az Árpád-ház évszázadai 1038–1301. Az első szent királytól az utolsó aranyágacsáig. Magyar História Bookazine sorozat 2. kötet. Kossuth Kiadó, Budapest, 2019. 144 oldal; *Szende László*: A késő középkori nagyhatalom 1301–1526. A vegyesházi királyok Magyarországa. Magyar História Bookazine sorozat 3. kötet. Kossuth Kiadó, Budapest, 2019. 144 oldal)

Peragovics Ferenc

EGY FIGYELEMRE MÉLTÓ CSALÁDTÖRTÉNETI KÖNYVRŐL

A téma sajátos voltától egy kicsit talán meg is illetődve fogok hozzá kedves nyelvész kollégám, dr. Erdélyi Erzsébet családtörténeti könyvének bemutatásához, de megerősítem magam, hogy ha ő a könyvét ilyen valomással kezdhette: „*Kemény fába vágtam a fejszémet, amikor...*”, – nos, akkor bennem is lehet némi kis bizonytalanságérzet. Persze, ő jelentős előnyben van velem szemben, hiszen kiváló helytörténész is lévén, számos

értékes helyismereti, helytörténeti munka fűződik nevéhez Kecskemétről, Ceglédre, de leginkább éppen Nagykőrösre, ahol már több évtizede él, például a *Körös körül körös-körül* című remek helyismereti kézikönyve (Nagykőrös, 2006), vagy a *Kincsvadászat Nagykőrösön – helyneveink nyomában* (Nagykőrös, 2014). Mindezek ismeretében nem csodálkozhatunk azon, hogy testhezállónak, éppen magához illőnek érezte a vállalt feladatot, vagyis azt, hogy készítsen egy legalább három generáció vizsgálatára kiterjedő munkát a Beretvás családról, részben a város százötven-kétszáz évvel ezelőtti kulturális életének, múltjának, társadalmi viszonyainak érzékeltetésére, felelevenítésére, részben pedig magának a középpontba állított Beretvás családnak az „átvilágítására”, górcső alá vételére.

Mivel kiterjedt, nagy családról van szó, ahhoz, hogy a munka eredményes, a célnak megfelelő legyen, meg kellett találni a kulcsszereplőket, azokat a Beretvásokat, akik a család összefogóinak, vezéralakjainak tekinthetők. Szerzőnk ehhez föltehetőleg tanácsot is kapott a Beretvás családnak ma is élő tagjától, Mátyásfalvi Jánostól, és öccsétől, akikről a könyv utolsó, ötödik fejezetében esik szó.

A kötet végül három Beretvás Jánosra épül, mégpedig id. Beretvás Jánosra (1840. június 11.–1926. július 18.), ifj. Beretvás Jánosra (1876. július 2.–1951. szeptember 22.) és a legifjabb Beretvás Jánosra (1919. április 12.–2010. október 26.). Hogy a családi összetartozás mikéntjét is érzékeltesse, dr. Erdélyi Erzsébet így mutatja be nekünk őket: az id. Beretvás János Mátyásfalvi Jánosnak az anyai dédapja, a fiatalabb anyai nagyapja, a legfiatalabb pedig nagybátyja.

A csaknem száz személyi fotóval, csoportképpel és egyéb illusztrációval (családfával, helyszínrajzzal, gyászjelentéssel, báli meghívóval, kormányfőtanácsosi cím kinevező okiratával, máshonnan nem ismerhető Arany-verssel stb.) gazdagított könyv elkészült. Olyan könnyen áttekinthető, ugyan-